

TÜRKLÜĞÜ
TARTIŞILAN MEŞHURLAR

Prof. Dr. İsmail Yakıt

ÖTÜKEN

Prof. Dr. İsmail YAKIT, 1950'de Denizli'nin Tavas İlçesi Kızılca-bölük Bucağı'nda dünyaya geldi. İlk ve ortaokulu memleketinde, liseyi Denizli'de bitirdi. Yüksek tahsilini Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde (1970-1974) tamamladı.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından burslu olarak Fransa'ya gönderildi. "Paris-IV Sorbonne Üniversitesi'nde" Doktora yaptı (1974-1979). Doktora tez çalışmaları esnasında, Sorbonne Üniversitesi'nde Mukayeseli Felsefeler Dalı'nda İhtisas Diploması aldı (1976). Kahire (Mısır) Üniversitelerinde araştırmalarda bulundu (1976-1977). Paris Tıp Fakültesi'nin Juvisy Dokümantasyon Merkezinde araştırmalar yaparak "Anthropologie biologique" sertifikası aldı (1978).

1979'da İslam Felsefesi ve Mukayeseli Felsefeler dalında Paris-IV Sorbonne Üniversitesi'nde hazırladığı evrim teorileri üzerindeki Doktora tezini "Pekiye" dereceyle savunarak yurda döndü. Erzurum Atatürk Üniversitesi İslami İlimler (İlahiyat) Fakültesi'ne Dr. Asistan olarak girdi (1980). KKTC'nde Yedek Subay olarak askerlik yaptı (1980-1981). Yardımcı Doçent oldu (1982). İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü Türk-İslam Düşüncesi Tarihi Anabilim Dalı'na naklen tayin oldu (1984). Doçent oldu (1986). İslam Felsefesi Profesörlüğü'ne yükseltildi ve akabinde S.D.Ü. İlahiyat Fakültesi Kurucu Dekanlığı'na tayin edildi (1993). Üç dönem arka arkaya dekanlık yaptı (1993-2003). Bu arada Sosyal Bilimler Enstitüsü Kurucu Müdürlüğü görevini de yürüttü (1993-1999). Halen Antalya'da Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde Bölüm Başkanı olarak görev yapmaktadır.

Fransızca ve Arapça bilen İsmail Yakıt'ın, 40 yılı aşkın akademik hayatı boyunca, yayınlanmış çok sayıda kitabı, makale ve bildirisi vardır. Çalışmalarının bazıları İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Arapça, Almanca, Uygurca, Özbekçe ve Japoncaya çevrilmiştir.

Yayınlanmış Kitaplarından Bazıları: *İhvan-ı Safa Felsefesinde Bilgi Problemi; Türk-İslam Kültüründe Ebcad Hesabı ve Tarih Düşürme; Batı Düşüncesi ve Mevlâna; Atatürk ve Din; Yunus Emre'de Sembolizm, Türk-İslam Düşüncesi Üzerine Araştırmalar; Osmanlı Araştırmaları; Hz. Peygamber'i Anlamak; Kur'a'n'ı Anlamak; İslam'ı Anlamak; Zaman Değirmeni; Yakut'tan Tarihler; Tıp Felsefesi ve Etiği Üzerine; Mev-*

lâna'da Aşk Felsefesi; Arşiv Belgeleri Işığında Kızılcabölük; Geçmişten Günümüze Uzunpınar; Hatıralarıyla İz Bırakanlar.

Bazı Tercümelere: *İbn Sina Felsefesi ve Ortaçağ Avrupasındaki Etkileri (Goichon'dan terc.); Galen'e Reddiye (Farabi'den terc.); Erdemli Tabip Bir Filozof Olmak Zorundadır (Galen'den terc.); İbnü'l-Arabi ve Fahreddin el- Razi'nin Düşüncesinde İlahî Ben ile Beşerî Ben (Arnaldez'den terc.)*

İsmail Yakıt'ın bütün yayınlarını görmek için:

www.ismailyakit.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz	11
Giriş.....	15
Niçin Böyle Bir Konu?.....	15
Ortaasya’da İran Faktörü	15
Problem Nereden Kaynaklanıyor?	19
Kitapta Hangi Yöntemler Kullanıldı?.....	21
Klasik Kaynaklar ve Modern Araştırmalar Işığında Farabî’nin	
Etnik Kökeni.....	23
Farabî Kimdir?	24
Farabî’nin Şahsiyeti ve Yetenekleri	27
Klasik Kaynaklar Işığında Farabî’nin Kökeni	29
Günümüzde Farabî’nin İranlı Olduğunu İddia Edenlerin	
Görüşleri.....	32
Günümüzde Farabî’nin Türklüğü’nü Savunanların Görüşleri	35
Görüşlerin Karşılaştırılması	38
İbn Sina’nın Milliyeti.....	41
İbn Sina’nın Kısaca Hayatı	41
Niçin Arapça ve Farsça Eserler Verdi?	42
Yaşadığı Coğrafya’nın Tarihi ve Arkeolojik Analizi	44
“Sina” Kelimesinin Etimolojisi	48
İbn Sina’nın Türkçe Bir Şiiri	49
İbn Sina’nın Kafatası ve İskeletinin İncelenmesi	50
İşrak Filozofu Sühreverdî El-Maktûl İranlı mı Yoksa Türk mü?	53
Sühreverdî el-Maktûl kimdir?	54
Sühreverdî’nin Eserleri ve Kısaca Felsefesi.....	59
Sühreverdî’nin Etnik Kökeni Hakkında	62
Mevlâna’nın Türklüğü	67
Niçin Bu Konu	67
Belh’ten Konya’ya	71
Dönemin Anatomisi.....	73
Türkçenin İki Büyük Lehçesi	75

“Aslem Türkest” Rubaisi	77
Mevlâna'nın Türkçesi.....	79
Mülemmalardan Örnekler.....	81
Mevlâna'da Orta Asya Türk Töresi	83
Karaman Doğumlu Sultan Veled'in Kaşgar Türkçesiyle Şiirleri.....	84
Mehmet Akif Ersoy'da Türk Kimliği.....	88
Mehmet Akif'in Kısa Biyografisi.....	88
Mehmet Akif Arnavut mu?	90
Konuyla İlgili Şiiri	91
Bu şiiri Niçin Yazdı	95
Mehmet Akif'in Soyu.....	96
Mehmet Akif'te Irk ve Kan Vurgusu.....	97
Akif'in Kavim ve Kavmiyetçilik Anlayışı	99
Vatanperverliği, Türkçülüğü ve Türk Kimliği	101
Kaynaklar.....	105
Dizin.....	114

Canlar canı bütün torunlarıma...

ÖNSÖZ

Şehbal'ın ifadesiyle “Kadirşinas milletlerden kadri bilinecek adamlar yetişir.” Bu sözden anlaşılan, kıymeti bilinecek büyük adamlar ile onu yetiştiren takdir bilir milletler arasında doğru bir orantı olduğudur. Bir millet ne kadar büyük adam yetiştiriyor, büyüklerine sahip çıkıyor, onlara müteşekkir oluyorsa, gelecek nesillere o nispette önemli emanetler ve mesajlar tevdi etmekle birlikte milletçe ölümsüzlüğün temellerini güçlendiriyor demektir.

Paris'e gidenler bilir, Sorbonne Üniversitesi'nin arkasındaki Pantheon adı verilen müzenin üzerinde büyük harflerle “Aux Grandes Hommes La Patrie Reconnaissant” (=vatan sadece büyük adamlara müteşekkir) ibaresi yer alır. Bu Pantheon'da gömülü olanlar, dünya çapında isim yapmış ve tarihe mal olmuş Fransız bilim adamları, felsefecileri, şairleri ve yazarlarıdır. İçlerinde siyaset adamı olmayan bu ünlülerden bazıları şunlardır: Voltaire, J.J. Rousseau, Victor Hugo, Emile Zola, Pierre Curie ve Marie Curie ile Alexandre Dumas, vd. Böylece Fransızlar, hem kendi çocuklarına vatanın müteşekkir olduğu örnek kişileri tanıtırken, hem de kendi büyüklerine verdikleri kıymeti ve onlara nasıl sahip çıktıklarını dünyaya gösteriyorlar.

Bir millet yetiştirdiği büyük adamlara sahip çıkmasını bilmeli ve onlara gereken önemi göstermelidir. Onları ideal birer şahsiyet olarak hem kendi nesline hem de beşeriyete sunmasını bilmelidir. Büyük adamlar veya tarihe mal olmuş önemli kişiler, mutlaka birileri tarafından ilgili olsun olmasın bir şekil-

de sahiplenilmişlerdir. Mesela “1989’da Çin Halk Cumhuriyeti, Cengiz Han’ı milli kahraman ilan etmiştir”. Keza Araplar da hiç ilgisi olmadığı halde “Shakespeare”e sahip çıkmışlar ve onu 1993’te alel acele Şeyh Zübeyr” yapmışlardır (Taneri, 1984, 281).

Bugün Türkiye, gerek Türk dış işlerinde ve gerekse kültür politikasında, geçmiş Türk büyüklerine sahip çıkma gibi bir geleneği olmadığından meydanı boş bulan herkes, hepsini bir şekilde sahiplenmiştir. Neredeyse, bütün tarihî ve kültürel değerlerini, maddî ve manevî mirasını maalesef iki ülkeye kaptırmış ve kaptırmaya devam etmektedir: Doğuda İran’a, batıda ise Yunanistan’a. Doğu’da etnik kökeni Türk olan bütün düşünce ve bilim adamlarını İran’a; Batı’da da, şiş kebab, kahve ve baklavasından tutun da Hacivat ve Karagöz’üne kadar hepsini Yunanistan’a vermiştir. Türkiye’nin böyle giderse gelecek nesillere, atalarından yadigâr olarak aktaracağı, gurur duymalarını sağlayacağı kültürel ve manevî mirası kalmayacaktır.

İşte bu duygu ve düşüncelerle, gerek kitap, makaleler ve ansiklopedilerde ve gerekse internet ortamında, menşei Türk olan bütün düşünce adamlarımızın hakkını kendilerine teslim etmek gerektiği yargısına vardım. Bunun için kaynakların objektif bir şekilde değerlendirilmesine âzamî dikkat sarfettim. Kaynak bilgilerini çarpıtanlara, yanıldıkları yerleri göstermeye ve onlara gerekli mantikî cevapları vermeye çalıştım. Uluslararası birçok kongrede bu düşünürlerimizi tek tek ele alarak, bunları uluslararası bilimsel platformlarda dile getirdim. Umûmî arzu üzerine hepsini bir kitap halinde tasnif ettim. Bu bildirimleri yeniden ele alarak ve gerekli tashihleri yaparak buraya aldım ve sunuldukları toplantıların yerlerini dipnotlarda gösterdim.

Türklüğü tartışılan meşhurların hepsi bu kadar değildir. Çalışmalarımız devam etmektedir. Yeni bilimsel toplantılarda ele alacağımız yeni bilginlerimiz ve millî değerlerimiz bu kitabın ileriki baskılarında yerlerini alacaklardır.

Tevfik ve hidayet Allah'tandır.

Prof. Dr. İsmail YAKIT

Antalya, 2016

GİRİŞ

Niçin Böyle Bir Konu?

Bir filozofun, bir düşünürün, bir bilim adamının, vd. fikirleri, düşünceleri, sistemi ve dünya görüşü daha önemli değil mi? Onun şu veya bu etnik kökenden olması, şu veya bu millete mensup olması neyi değiştirir? Bu ve buna benzer soruları çoğaltabilirsiniz. Elbette, bir düşünürün, filozofun, bilim adamının, vd. felsefesi, fikirleri, buluşları etnik kökeninden daha önemlidir. Bunda hiçbir kuşku yok. Ancak, kaynaklar farklı yorumlanıyor, çarpıtılıyor, hattâ oradan farklı milliyeti akla getirecek yorumlar yapılıyorsa veya birileri hiç alakası olmadığı halde, bu şahsiyetleri farklı kökenlere dayandırıyor ise; araştırmacıların ve bilim adamlarının kaynakları tekrar ele alıp, onların ışığında iddiaları incelemesi, yanlış olanlarını çürütmesi, doğruları ortaya koyması gerekmektedir. Şurasını unutmamak gerekir ki, bir düşünürün düşünceleri ait olduğu toplumdan ve içinde yaşadığı kültür ortamından izler taşır. Bu açıdan da bu konu önem arzeder.

Orta Asya'da İran Faktörü

Hiç şüphe yok ki yeryüzündeki milletler, insanlığa yön vermiş büyük adamlara âdeta sahip çıkma ve mümkünse onu kendi halkından gösterme yarışı içindedir desek pek

yanlış söylemiş olmayız. Öyle zannediyorum ki, biz Türkler, diğer konularda olduğu gibi, bu konuda da maalesef geri kalmış durumdayız. Türk olduğu kesin olan büyük zatların bile Türklüğünü söylemekten geri duruyor, hatta onlara sahip bile çıkmıyoruz. Ülkemizde ırk ve milliyet konularını yanlış değerlendiren bir İslam anlayışı olduğu sürece, bu tavrımız daha da devam edecektir. Hâlbuki her düşünürün bir milliyeti, bir kökeni vardır. Düşünceleri üzerinde etkili olan, içinde yaşadığı bir kültürel çevre vardır. Bunların bilinmesi hem tarihî, hem de bilimsel araştırmalar için gereklidir. Bazı milletler ise kendilerinden olması muhtemel bile olsa pek çok düşünürü kendilerinden kabul ederek dünya çapında yetiştirdiği ünlülerin sayısını artırma peşindedirler. Bu hususta kaydedilebilecek ülkelerin başında İran gelmektedir. Öyle ki, kendi coğrafyalarına yakın yerlerde doğmuş büyümüş, hatta İran'da okumuş veya bir ara orada bulunmuş her mümtaz şahsiyeti kendinden gösterme çabası içindedir. Bu elbette Fars kültürüne bir şekilde temas etmiş herkesi İranlı sayma psikolojisinden kaynaklanmaktadır. Şah döneminde olduğu kadar, Mollalar döneminde de İran'ın bu politikası değişmedi. Kültürle etkileşim halinde olmak ya da etkisinde kalmak başka, etnik aidiyet konusu başkadır. Mesela bugün dünya Batı kültür ve medeniyetinin etkisi altındadır dediğimiz zaman herkes batılıdır demek istemiyoruz. Batı kültürünün etkisi altında kalmıştır demek isteriz.

Bugün dünyada önemli şahsiyetlerin milliyetleri veya etnik kökenleri hususunda Batılı araştırmacıların çifte standartları bilinen bir gerçektir. Çünkü onlar, eserlerini Arapça olarak kaleme almış bulunan bütün yazarları, filozofları vd. hepsini “*Arap yazarlar*” kategorisinde gösterirler. Hatta kaynakları Arapça diye İslam Felsefesini “*Arap Felsefesi*” ismiyle anarlar. Hâlbuki kendileri, Latince yazan

bütün yazar ve filozoflarını “*Latin yazarlar*” kategorisinde değerlendirmezler. Kaynakları hep Latince olan Hıristiyan felsefesine hiçbir zaman “*Latin felsefesi*” demezler. Hatta onlar, dönemin bilim dili olan Arapça ile eserler vermiş her Doğulu düşünür hakkında “Arap filozofu” veya “Arap yazar” diye bahsederken; Batının bilim dili olan Latince ile eserler vermiş düşünür ve bilim adamlarına “*Latin filozof*” veya “*Latin yazar*” demezler. Mesela; İngiliz Newton, Alman Leibniz ve Kant, Hollandalı Spinoza eserlerini Latince vermiş olmalarına rağmen milliyetleriyle anılırlar. Keza günümüzde mensup olduğu ırkın dilini bilimsel olarak kullanmayan, eserlerini İngilizce ve Almanca veren Albert Einstein ile Sigmund Freud, Alman ve İngiliz değil, Yahudi bilim adamları olarak anılırlar.

Bugün İran, kendisine yakın bir coğrafyada yaşamış ve kendi dilini kullanan her büyük adamı sahiplenmiş ve bunun için, kendi kültür tarihi ve edebiyatında yer vermiş olduğu mümtaz şahsiyetleri uluslararası arenada da kabul ettirmiş bulunmaktadır. Malesef, Türk dış işlerinde ve kültür politikalarımızda geçmiş Türk büyüklerine sahip çıkma gibi bir geleneğimiz olmadığından İran, meydanı boş bulmuş hemen hemen hepsini sahiplenmiş ve dünya literatürüne tescil ettirmek için oldukça yüklü bir kaynak harcamıştır. Mesela Şah dönemi İran’ın mümtaz misafirlerinden olan Fransız Profesör Henri Corbin, çok yüklü bir ücret karşılığında hazırladığı dört ciltlik “*İran Tarihi*”nde Türk, Özbek, Azeri, Türkmen, Tacik, ne kadar düşünce, din ve tasavvuf adamı varsa hepsini yani *Türkistan-ı Kebîr*’in bütün bilginlerini İranlı göstermekte tereddüt etmemiştir. Sözelimi, ünlü İsrak filozofu Azeri Türk’ü Şehabeddin Sühreverdi olsun, Özbek Türk’ü olan İbn Sina olsun, sadece İran’a yakın bir coğrafyada yaşadıkları ve Farsça risaleleri buldukları için hemen İranlı yapılmıştır. Tabii ki Şah da

bunun altında kalmayarak, Corbin'e Hazar Denizi'ne nazır tribleks bir villa hediye etmek gibi bir nezakette bulunmaktan geri kalmamıştır. Henry Corbin eğer Sühreverdî ve İbn Sina'nın fikirlerini incelediği kadar, milliyetlerini de aynı titizlikle inceleyseydi, doğruyu ifade etmiş olurdu ama doğruyu yazabilir miydi? Eğer doğruyu yazsaydı, kendisini kim ödüllendirirdi, Türkiye mi? Türklüğün aşağılandığı ve ırkçılık kabul edildiği bir ülke tarafından mı? Kavram kargaşasının yaşandığı ve çarpık bir din anlayışının hüküm sürdüğü bir ülke tarafından mı?

İran'ın uluslararası bu kültür politikası, geçmişte Şah döneminde neyse, şimdiki mollalar döneminde de aynıdır. İran dahi Ortaasya'da, özellikle Türkistan'da yetişmiş, Horasan ve Maverâünnehir bölgesinin bütün önemli şahsiyetlerine sahip çıkmış ve dünya arenasında onların İranlı olduklarını vurgulamaya çalışmaktadır. Bazı internet sitelerinde ve özellikle *Britanica* ve *Wikipedia* gibi dünyanın tanınmış ansiklopedilerinde konuyla ilgili maddelerinde Türk olduğu müsellem olan kişileri bile İranlı gösterme gayretindedirler. En basit köylüsünden devlet başkanlarına kadar hemen hemen herkes, etnik kökeni ne olursa olsun, İran kültürünün uzandığı her yerde, ne kadar bilgin, filozof, mutasavvıf varsa hepsini İranlı göstermek için âzamî gayret sarf etmekte ve bunun için de Batılı bilim adamı ve araştırmacıları İran'a davet edip, onlara böyle çalışmalar yaptırmaktadırlar. Kısaca, günümüzde İranlı yazarların ve bunları kaynak gösteren bazı Türk ve Batılı yazarların Farsça risalesi olan hemen hemen bütün bilginleri İranlı kabul etme gibi bir takıntıları vardır. Hâlbuki bu bilginler, devrinin ilim ve tasavvuf dilleri olan Arapça ve Farsça ile yazmışlardır. Farsça o zamanlar önemli bir dil olmasaydı, bir Türk devleti olan Selçukluların resmi dili Farsça olmazdı. Peki dilden dolayı Selçuklulara da mı "İranlıların devletidir!" diyeceğiz!

Problem Nereden Kaynaklanıyor?

Konuyu tarihî bir realite olarak ele almak zorundayız. Burada söz konusu olan konu İran ile Müslüman Türkler'in asırlardır iç içe yaşamış olmalarıdır. Türkler Müslüman olmadan önce, İran İmparatorluğu'nun Türk devletleriyle arasında kesin bir doğu sınırı vardı. Bu sınır Maverâünnehr'in berisinde idi. Persler, daha ziyade Körfez çevresinde yoğunlardı. Zaten Farişî denen dil körfez bölgesinin dili idi (Ş. Sami, *Kâmusu'l-A'lâm*, ilgili madde) ve aynı zamanda Sanskritçe denen Hint dilinin büyük bir lehçesiydi. Dolayısıyla Türkistan sınırı Maverâünnehr'in berisinden başlıyordu. Bu sınırın doğu ve kuzeye doğru olan kısmı Türkistan'dı. Türkler Müslüman oldukça, batıya doğru, bugünkü ifadeyle İran içlerine doğru yoğun bir şekilde göç etmeye başladılar. Aslında Türkler'in batıya göçüşü özellikle Küçük Asya'ya yani Anadolu'ya göçleri İslamiyet'ten önce de vardı. İran içlerine Türkler'in göçüşü, Müslümanlığı kabul ettikleri ilk yüzyıl ile ikiyüz elli yılları arasında daha yoğun olmuştur (A. Sayılı, *Was İbn Sina an Iranian or a Turk?*, s. 8). Dolayısıyla İran'la Türkistan arasındaki sınır sürekli olarak doğuya ve kuzeye doğru doğal olarak kaymıştır. Yakut Hamevî, *Mu'cemü'l Buldan* adlı eserinin muhtelif sayfalarında o bölgelerin şehirlerinin tarihçesini verirken bunları görmek mümkündür. Çünkü Müslüman olan Türkler kendi yöneticilerinin, kabile veya hükümdar sülalesinin adlarıyla anılmaktaydı. Müslüman olmayan Türkler ise Türk adıyla Asya içlerine ötelenen Türkistan sınırının doğusunda ve kuzeyinde kalıyorlardı. Bir diğer tabirle Müslüman oldukça Türkler "Darü'l-İslam" adı verilen sınırın içine dâhil oluyorlardı. Türkistan adı verilen bölgeler ise "Darü'l-harp" olarak görülüyordu. O zamanki Arap müellifleri, o bölgedeki Türkler'i Kur'an'da geçen "Yecüc-Mecüc" gibi menfi

sıfatlarla anıyorlar ve hatta İbn Miskeveyh gibi bazıları da onları insan olarak bile görmüyordu. Bu sebeple Müslüman Türkler bile kendilerine “Biz Türküz” diyemiyorlar, “Biz Karahanlıyız, Kaşgarlıyız, Harezmsahlıyız, şuyuz, buyuz” diyorlardı ama bir türlü “Türküz” demiyorlardı. Çünkü o çağlarda Müslüman olmayan Türklerin bölgesine Arapça “Diyar el-etrak”, İran’ın kuzeydoğusundakiler için Farsça “Turan” deniyordu.

Müslüman oldukça, gayri Müslim kalan ırkdaşlarından uzaklaşarak İran içlerine doğru göç eden Türkler, İran içinde son derece yoğun bir Türk nüfusa sahip oldular ve pek çok Türk devletleri kurdular. Bugün bile İran’da Fars (Pers) nüfusundan fazla Türk vardır. Ancak, bu Türkler hem dil hem de kültür olarak Fars kültürünün yoğun etkisinde kaldılar. Nitekim Türkçemizdeki namaz, oruç, abdest gibi temel dinî kavramlar bile Farsçadır. İşte problemin özü, esas budur. İran kavramı aslında bir coğrafya adıdır. Bunların hepsini Pers kabul etmek tarihî bir hata olur. Bugün İranlılar, hepsine “İranlı” diyerek tamamının Pers kabul edilmesini istemektedirler. Bu sebeple o coğrafyanın bütün yetişmiş değerlerini müteceviz bir sahiplenme psikolojisi içinde kendilerine mâl etme çabası içindedirler. Batılı araştırmacıların hatası da Dicle’nin doğusunda yaşayan bütün insanları tetkik etmeden “İranlı” kabul etmeleridir. Her ne kadar bu görüş yavaş yavaş terk edilse de, gerek ilmî gerek popüler sahalarda bu söylemle karşılaşmak hâlâ mümkün.

Zaman içinde Türkler’in kâhîr ekseriyeti Müslüman olunca Türkler hakkında Arapça olumlu sözler ve eserler de verilmeye başlanmıştır. Türkistan adı da önceki sınırlarına, başta Maverâünnehr olmak üzere Orta Asya’yı temsil eden bir isim olmuştur. Ancak önceki “Yecüc-Mecüc” gibi o kötü vasıflandırmalar, putperestlik ve şamanlık vb. gibi

hususlar, eski kaynaklarda geçtiği için, bugün bile onların kritiği yapılmadan, alınan bilgiler günümüz insanları için son derece yanıltıcı olmaktadır. İşte bu sebeple hem klasik kaynakları hem de ilmî ve tarihî verileri, yazılma şartlarını dikkatlice ele almak gerekmektedir.

Kitapta Hangi Yöntemler Kullanıldı?

Bu eseri hazırlarken, Türklüğü tartışılan meşhurların milliyetlerini tespit ederken takip ettiğimiz yöntemler elbette olacaktır. Bunların her biri yeri geldikçe görülecektir. Bu yöntemleri şu şekilde sıralayabiliriz. Milliyetini tespitte çalıştığımız zat veya zatın;

-Ya kendisi kendi ağzıyla açıkca etnik mensubiyetini söyleyecek

-Ya onun etnik mensubiyeti ile ilgili veriler bir noktada ağırlık kazanacak

-Ya güvenilir kaynaklar onun mensubiyetini açıkca işaret edecek

-Veyahut geriye doğru belirlenen şeceresindeki atalarının isimleri içinde Türk ismine raslanacak.

İşte bunlardan biri veya birkaçı tespit edilebildiğinde onun mensubiyeti hakkında bilimsel olarak bir neticeye varabiliyoruz.